

An American Dream

Linda Vermaercke

Met liefde voltooid door Lies Bate

2000

Elise liep langs de hoofdstraat van Jamesburg, New Jersey en keek op naar de blauwe lucht. De kraag van haar donkergrijze wollen jas stond rechtop en reikte tot halverwege haar kaken. Het voelde alsof de vrieskou haar gezicht in tweeën spleet.

Eric was alweer een maand aan het werk en de dagen alleen waren lang. Ze voelde zich eerlijk gezegd ellendig. Het was allemaal begonnen vorige week. Ze droomde dat ze thuis was, in Gent. Ze zat met haar dochters aan tafel. Katrien vertelde een grap en ze kwamen niet meer bij van het lachen. Sara leunde plots achterover in haar stoel en keek Elise aan, in haar ogen stonden tranen.

‘Wat scheelt er, Sara?’ vroeg Elise geschrokken.

‘Ga niet meer weg, mama. Blijf alsjeblief in België.’

Ze was in paniek wakker geschoten. Een loodzwaar gevoel drukte op haar borst. Haar mond was kurkdroog, ze haalde moeizaam adem. Naast haar lag Eric te snurken en dat kalmeerde haar enigszins. Ze was bij haar geliefde, het was maar een droom. Ze was opgestaan om wat te drinken, viel daarna weer moeilijk in slaap. Maar toen ze de volgende ochtend wakker werd, was dat gevoel van vervreemding en eenzaamheid er nog steeds en sindsdien had het haar niet verlaten. Sombere gedachten spookten door haar hoofd, ze raakte ze maar niet kwijt. Ze had haar kinderen achtergelaten. Geschrokken bleef ze staan. De gedachte trof haar als een mokerslag. Aarzelend stapte ze weer verder. Goed, ze was vertrokken met hun volle toestemming, maar ze had beter moeten weten, dat besepte ze nu. Natuurlijk had het idee om alleen te wonen hen aangetrokken, de meeste van hun vrienden zaten op kot en ze hadden alleen de vrijheid gezien die hen wachtte. Maar wie zou hen opvangen als er iets verkeerd ging? Daar had ze meer moeten bij stilstaan. Ze had gehandeld als een verliefde puber.

Ze voelde zich verscheurd door schuldgevoel, verdriet en twijfel. Ze miste haar kinderen verschrikkelijk. Wat deed ze hier aan de andere

kant van de Atlantische Oceaan, duizenden kilometers van België? Ze stak de weg over naar de brede middenberm, waar de spoorlijn liep die Jamesburg in twee verdeelde en stapte over de rails naar de andere kant van de rijweg. Jamesburg werd beschouwd als een stad, maar was niets meer dan een hoofdstraat met zijstraten. *That's it.* De spoorwegberm verdeelde de hoofdstraat in West en East Railroad. Nu en dan passeerde een goederentrein die een hels lawaai maakte. De bomen stonden naakt langs de straat, slechts hier en daar hing nog een enkel rood blad. Toen ze pas hier was, verkleurden de bladeren aan de bomen in alle mogelijke tinten rood, van dieprood tot roze en oranje, geel, goud en bruin. Het zonlicht zette alles in een gloed en waar de bomen overschaduwd waren door wolken, werden de kleuren matter en hadden ze een bescheiden schoonheid die haar verrukte. Het kwam omdat ze hier geen werk had, geen vrienden of kennissen, prentte ze zichzelf in, ze moest op de tanden bijten en zichzelf de tijd geven. Maar hoe kon ze hier mensen leren kennen? Jamesburg was niet haar nieuwe thuis, het was slechts een tijdelijke verblijfplaats. Eric had haar gewaarschuwd, hij had het niet mooier voorgesteld dan het was, maar de liefde had haar vleugels gegeven en ze had geen rekening gehouden met deze loodzware gevoelens. Ze had gedacht dat het een lang avontuur zou worden met de man die ze graag zag. Maar goed, het was maar normaal dat ze zich zo voelde. Ze moest zich gewoon leren aanpassen aan haar nieuwe leven. Ze was vroeger een werkende, alleenstaande vrouw geweest met twee studerende dochters. Altijd druk druk druk. Nu had ze opeens een zee van vrije tijd, geen wonder dat ze het moeilijk had.

Het was niet dat ze niet haar best deed, ze probeerde moeizaam wat structuur in haar leven te brengen. In de voormiddag ging ze meestal naar de bibliotheek. Goed, het was een kleine, donkere, muf ruikende ruimte en de bibliothecaresse was niet van de vriendelijkste soort, maar ze was er tenminste niet alleen. Ze kon haar mails checken op een van de twee computers en uitgebreide mails terugsturen, waarbij ze ervoor zorgde altijd opgewekt te klinken, alsof haar nieuwe leven

één grote uitdaging was. In haar mails kon ze zijn wie ze wilde zijn. De nieuwe Elise. Ze zou eindelijk tijd hebben om te schrijven, iets waar ze altijd naar hunkerde, maar nooit tijd voor had, behalve wat krabbeltjes nu en dan. Ze zou Simone de Beauvoir lezen en Marilyn French, haar kennis Spaans opfrissen, lekker koken, rondreizen, fotograferen, haar geliefde gelukkig maken. Althans, dat waren de voornemens. Als ze maar niet zo'n heimwee had. Als ze maar niet zo doodmoe was.

Ze stak de spoorwegberm over naar West, richting Mendoker's, de eerste en enige bakkerij die ze tot nog toe ontdekt had. Bij de ingang stond een apparaat met genummerde briefjes en ze scheurde er een af. Terwijl ze haar beurt afwachtte, bekeek ze de gigantische taarten met blauwe, gele, groene en roze crème die in het linkerbeen van de U-vormige toog stonden. *Everything is big in America.*

'Number twenty-six!'

Intussen was ze bij de kromming van de U gekomen, waar wel twintig verschillende soorten koekjes en koffiekoeken lagen, met daarachter rekken vol brood. Ze werd duizelig van de mogelijkheden. Welk brood zou ze bestellen? Maakte niet uit, wat ze ook koos, het zou in ieder geval lekkerder zijn dan het kleffe grootwarenhuisbrood dat na een maand nog steeds zacht en 'vers' was. De verkoopster keek haar vragend aan. Met haar witte kledij, maskertje en muts zag ze eruit als een verpleegster.

'Do you have a dark kind of bread?' vroeg Elise aarzelend.

'We have a European kind of bread. It is very good.'

Elise knikte enthousiast. *'I will try that!'*

Terwijl het brood gesneden werd, liet ze haar blik verder over de toonbank dwalen. In het rechterbeen van de U stonden grote potten met soep, gegrilde kip, aardappelsla, lasagne, charcuterie...

'Anything else for you?'

'A quarter of a pound of ham, please.'

De hesp werd in flinterdunne sneetjes gesneden, onmogelijk om er eentje af te peuteren, een sandwich werd steeds met een heel pak vlees

belegd.

'Anything else?'

'No, thanks.'

De verkoopster stopte een grote, witte kaart in een machine, tikte met lange, zwart en rood gespikkelde nagels op een toetsenbord. Ze gaf Elise de inkopen en de rekening. Elise liep naar de kassa, betaalde en trok haar muts dieper over haar oren voor ze de straat weer op ging. Aan de andere kant van de hoofdstraat stond het postkantoor, daarnaast een parking en Jonathan's restaurant, waar ze eergisteren waren gaan lunchen. Als ze geluk had kwam Eric naar huis om te lunchen, maar als het druk was, at hij vlug iets in zijn trailer op het werk en moest ze alleen eten.

's Namiddags probeerde ze altijd naar het park te gaan, aan het eind van West Railroad. Op de grond lag een dik bladerentapijt in allerlei kleurschakeringen, hier en daar bijeengeveegd op grote hopen. Soms kon ze het niet laten in een dergelijke berg bladeren te springen, dan schopte ze de bladeren de lucht in en genoot van het geknisper. Het was koud en helder weer en ze ging bij de vijver op een bank in de zon zitten, keek naar het water, waar honderden ganzen dobberden. Toen ze het koud kreeg wandelde ze verder, klom de helling op rechts van de vijver, langs de snaterende ganzen, die uitrustten aan de omheiningen van de tennisvelden, daalde dan langs de andere kant de heuvel af. Daarna ging ze terug naar hun appartement, ze zou niet weten waar ze anders nog naartoe zou kunnen gaan.

Ze stak de sleutel in het slot en veegde werktuigelijk haar voeten af aan de donkerblauwe deurmat. Dwangmatig telde ze de dertien treden die naar de living leidden. Ze nam zich iedere keer voor dat niet meer te doen, maar ze kon het niet laten. Ze snoof. Zelfs de geur van dit appartement was vreemd. De bloemen die Eric vorige week voor haar gekocht had stonden te verwelken op de tafel. Tegen het plafond zweefde een *'I love you'*-ballon en de *'Welcome home'*-ballon had ze vastgeknoopt aan de leuning van de trap. Ze trok haar schoenen uit, hing haar jas op in de ingebouwde kleerkast in de slaapkamer. Ze

probeerde niet naar haar twee lege valiezen te kijken en liep lusteloos terug naar de woonkamer, keek door het raam naar buiten. Eekhoorns ravotten op het dak van de burens en dat vrolijkte haar wat op. Wat zouden Katrien en Sara nu doen? Plots voelde ze een dringende behoefte hun stemmen te horen. Als ze nu belde zouden ze nog net niet naar bed zijn. Maar niemand nam de telefoon op en ze nestelde zich in een van de beige, gehuurde zetels en nam de bruine knuffelbeer op schoot die Eric haar gegeven had in het begin van hun relatie. Ze begroef haar neus in de pluizige stof, de geur van thuis hing er nog in. Buiten begon het te donkeren. Ze hoorde de deur beneden opengaan.

'Honey, I'm home!'

Ze leerde hem kennen anderhalf jaar geleden, in een hal van Chicago Airport, waar ze moest overstappen op een andere vlucht. Hij had zijn vlucht gemist en tijdens het wachten waren ze aan de praat geraakt, zo simpel kan het leven zijn.

‘Waar kom je vandaan?’ had hij gevraagd en toen ze zei dat ze Belgische was, uit Gent, glunderde hij.

‘What a coincidence. I know Ghent very well. My mom is from Ghent too. She was a war bride.’

Het was vreemd, maar al snel zaten ze te praten alsof ze elkaar al jaren kenden. Zijn moeder had tijdens de Tweede Wereldoorlog in Duitsland gewerkt en had zijn vader leren kennen in Göttingen, waar diens divisie passeerde in april 1944. Hij zat in de bevoorrading en was na de oorlog naar Antwerpen gedetacheerd, waarna ze getrouwd waren.

‘Wat romantisch’, glimlachte Elise en hij antwoordde: *‘Yeah, well...’*

Hijzelf was hoofdopzichter bij een bouwbedrijf dat Costco warenhuizen optrok over het hele land. Twee maanden hier, drie maanden daar, een vast adres had hij niet.

‘I’m just rambling around.’

Op het eind wisselden ze adressen uit, maar Elise had niet gedacht hem ooit weer te zien. Enkele maanden later stond hij opeens voor haar deur. Hij was op bezoek bij zijn familie in Gent en of ze hem nog kende. Sindsdien hadden ze elkaar niet meer losgelaten. Het was zijn opgewektheid waar ze voor viel, terwijl ze zelf zo’n eeuwige piekeraar was. De onbevangenheid waarmee hij alles en iedereen tegemoet trad.

Katrien en Sara, haar twee dochters, hadden de romance aanvankelijk argwanend bekeken, maar dat veranderde snel. Hij was oké, lieten ze Elise weten en de stuntelige manier waarop hij zich soms in het Nederlands probeerde uit te drukken vonden ze charmant. Al vlug

waren ze zijn grote pleitbezorgers, wanneer zijzelf alweer een argument had gevonden om de relatie in de kiem te smoren.

‘De afstand is te groot!’

‘Ga dan bij hem wonen.’

Dat had haar gekwetst, dat haar dochters het geen probleem vonden om haar te zien vertrekken naar de overkant van de oceaan. Goed, ze waren volwassen, geen kleine kinderen meer. Maar ze studeerden nog, hadden haar zorg nodig. Toch? Niet dat ze nog veel moest zorgen. Sara zat nu in haar tweede jaar fotografie en Katrien werkte aan een thesis over psychopaten. Waar haalde ze het in godsnaam en zei dat iets over de opvoeding die Elise haar gegeven had? *‘They have their own lives; it’s time to think about you. Come live with me’*, zei Eric.

Ze besloot het uit te testen. In augustus was ze voor enkele weken naar New Jersey gekomen, om te kijken hoe het zou zijn. Eric had het haar afgeraden. Hij zat net in een drukke periode en kon weinig tijd voor haar vrijmaken. Maar ze zette door, op die manier zou ze immers merken hoe het leven met Eric er echt uit zou zien. Dat viel tegen. Ze logeerden langs Route I in South Brunswick, een acht rijstroken brede weg. Een auto had ze niet en er was geen openbaar vervoer. Eric had geen verlof kunnen krijgen en Elise zat opgesloten in de hotelkamer met het gedender van het nooit aflatende verkeer op de achtergrond. Soms reed ze mee met Eric naar de werf, waar ze in zijn trailer zat te lezen, terwijl hij buiten de werken inspecteerde en de mannen instructies gaf.

Fijne vakantie was dat, ze stond bijna op het punt het hele plan af te blazen. Eric werkte de hele tijd door en als hij vrij was, had hij weinig zin om ergens naartoe te gaan. Anderzijds genoot ze zo van de schaarse tijd die ze samen doorbrachten, dat ze vond dat hun relatie een kans verdiende.

‘Als je definitief besloten hebt om te komen, kunnen we een appartement huren,’ zei Eric hoopvol. ‘De werkzaamheden in New Jersey duren nog een maand of zes, in een eigen appartement zal je je

meer thuis voelen. Dan is er ook meer tijd om samen dingen te doen.’ Ze wikte en woog, kon maar geen besluit nemen. Het ene moment, wanneer haar werk haar de keel uithing en ze Eric ongelofelijk miste, wou ze onmiddellijk vertrekken, het andere moment vond ze dat onverantwoord en dom.

‘Je kunt hem niet eeuwig aan het lijntje houden, dat zou niet eerlijk zijn’, zei haar goede vriendin Sien. ‘Trouwens, wat riskeer je? Neem vijf jaar loopbaanonderbreking en kijk hoe het gaat.’ En dus was ze vertrokken.

Eric nam haar mee naar The big K-Mart, een grootwarenhuis vlak bij Route I, om huisraad te kopen.

‘Je zult je vast beter voelen als je je eigen spulletjes hebt’, zei hij opgewekt en toen ze wat lusteloos rondkeek, nam hij resoluut het heft in handen.

‘Welke glazen wil je graag hebben? Vind je deze borden mooi? Hoeveel wil je er hebben? Kijk, deze koffiekopjes passen er goed bij. Zeg maar wat je nog nodig hebt, ze verkopen hier werkelijk alles. Een mixer? Een wafelijzer? Een keukenrobot? Een stofzuiger?’ Wat deed hij toch zijn best om haar op te peppen, het was ronduit vertederend. Ze stak haar arm in zijn arm en probeerde glimlachend zijn enthousiasme in te dijen, maar haar glimlach deed hem stralen, zodat hij de inkopen bleef opstapelen.

‘Stop ermee, Eric’, zei ze uiteindelijk. ‘Ik hoef dit allemaal niet.’ Ze duwde hem naar de kassa, voelde zich decadent met al die nieuwe spullen. Eric keek naar haar als een puppy die een beloning wou. Ze sloeg haar armen om hem heen.

‘Dank je, schat.’

Ze was geroerd door zijn onhandige pogingen haar op te vrolijken, maar het hielp niet echt. Thuis besloot ze zijn favoriete maaltijd te koken. Eric hield van *Mexican food*. Bonen en tortilla’s, pikante salsa en *chili verde*. Hij had zijn eten liefst heel pikant, maar dat kon Elise zelf niet verdragen. Terwijl de bonen en de chili gaarden, pakte ze de nieuwe aankopen uit, waste een paar borden en glazen af en dekte de tafel met de nieuwe spulletjes. Intussen zat Eric naar het nieuws te kijken. Hij was niet echt een “huishoudman”. Voor zijn part gingen ze elke dag op restaurant eten, hij verdiende geld genoeg zei hij. Daar had Elise echter geen zin in. Ze vond het normaal dat zij het huishouden op zich nam, zij was toch ganse dagen thuis? Maar het was een rol die haar niet lag en het stoorde haar dat dit nu het enige in

haar leven was dat haar zinvol leek. Ze had het huishouden altijd gezien als een noodzakelijk kwaad en had haar dochters al vlug geleerd hun deel te doen. Sara was altijd netjes, maar Katrien was een sloddervos en wat Eric betrof, die sloeg echt alles. Overal in het appartement liet hij een spoor van hemden, kousen, paperassen, snoeppapiertjes en wat nog meer achter. Het zorgde voor hun eerste wrijvingen, ze ergerde zich aan Eric, waar voordien nooit ergernis was geweest. Toen ze op een avond in de badkamer kwam, voelde ze de irritatie weer opkomen. Lavabo en spiegel waren helemaal ondergespat, Erics broek en half natte handdoek lagen op de vloer, zijn ondergoed lag achter de deur. Ze voelde een tomeloze woede opkomen. Ze had de laatste vijftien jaar haar kinderen alleen grootgebracht en ze was het grondig beu om altijd achter iemand aan te lopen en op te ruimen.

Ze stapte de slaapkamer binnen. Eric lag in bed een tijdschrift te lezen. Dat vervolgens op de grond zou belanden, waar het zou blijven liggen tot ze het oprapte, dacht ze nijdig.

‘Eric, ik ben niet naar Amerika gekomen om voortdurend je rotzooi op te ruimen. Ik zou het appreciëren moest je dat zelf doen.’ Goed, ze wist het, haar woorden klonken te scherp, ze had het ook op een andere manier kunnen aanbrengen, nu was hij totaal overrompeld. Maar ze had het lastig, was triest en gestrest en kon weinig verdragen. Van het ene woord kwam het andere en voor ze het wist, was Eric ook helemaal opgefokt.

‘Are you saying I am a pig?’

‘Sometimes.’

Ze keek hem uitdagend aan, de spanning was te snijden. ‘Je hebt me gezegd dat ik over alles moet praten dat op mijn lever ligt en nu ik iets zeg, word je kwaad’, zei ze nukkig. ‘Is het te veel gevraagd mijn werk te respecteren?’

Hij keek haar woedend aan. *‘I’ll do my best’*, zei hij uiteindelijk, draaide zich op zijn zijde en knipte het nachtlampje uit. Elise kroop aan de andere kant in bed. Na een tijdje begon hij te

snurken en dat ergerde haar nog meer. Hoe kon hij nu slapen zonder het goed te maken? Het was de eerste keer dat ze niet in zijn armen in slaap viel.

De volgende dagen ontweken ze elkaar. Eric kwam 's middags niet naar huis om te lunchen en Elise dwaalde vol schuldgevoel door het appartement. Wat deed ze die arme man aan, ze reageerde al haar frustraties op hem af. Anderzijds, hij moest toch wel inzien dat ze het moeilijk had?

Op zaterdag zei Eric opeens: 'Je kunt wel wat afwisseling gebruiken, Elise. Heb je zin om Ellis Island te bezoeken?'

Haar hart smolt. Genietend als een kind zat ze naast Eric in de auto. Ze verbaasde zich voortdurend over de manier van rijden in de States. Op de snelwegen kon je rijden waar je wou, aan de snelheid die je wou, waardoor het eindeloos duurde om iemand voorbij te steken, de auto's schoven gewoon langs elkaar. Ze namen de afslag naar Liberty State Park. Vanaf de parking bij het oude station, van waaruit vroeger de treinen vertrokken die de migranten over het hele land vervoerden, kon Elise de *skyline* van Lower Manhattan zien. Ze kochten tickets voor de ferry en hoewel het bijtend koud was, gingen ze toch aan dek staan, hun kragen hoog opgeslagen. Het bood een fraai zicht op Manhattan, met de Twin Towers die boven alles uittorenden. Eric was zenuwachtig, streek telkens door zijn haar toen ze uitstapten op Ellis Island, waar het lot van zoveel immigranten was bepaald. Ze nam zijn hand en hij glimlachte.

'Hier arriveerde mijn moeder in 1947 als jonge oorlogsbruid met Marcos op de arm. *I wish my mother had an easier, happier life.*' 'Hoe kwam ze in Duitsland terecht?'

'Ze werkte er voor een organisatie die de opvang van stadskinderen op het platteland organiseerde. Daar waren ook Vlaamse kampen. Zo is ze dan tijdens de bevrijding tegen mijn vader opgelopen. Toen ze terug in België was, is hij haar achterna gekomen en zijn ze getrouwd. Hij moest terug naar Amerika en zij is hem later gevolgd met

Marcos.'

'Hoe oud was je broer toen?'

'Negen maanden, ik kan het me amper voorstellen. Helemaal alleen de oceaan oversteken met zo'n kleine om dan in een onbekend land te komen. Bovendien werd Marcos zwaar ziek op het schip, zodat ze nog een tijdje in New York moest blijven voor ze verder kon reizen.'

'Waar was je vader dan?' vroeg Elise verbaasd.

'Thuis, Texas is een heel eind van hier.'

'Ja, maar toch, dat moet moeilijk geweest zijn voor je moeder.'

'Ja, je kunt gerust zeggen dat *The American Dream* niet echt is uitgekomen voor haar. Het heeft twintig jaar geduurd voor ze haar familie in België terugzag. Marcos deed toen zijn legerdienst in Duitsland. Ma en mijn zus Veronica zijn dan overgevlogen om dan samen naar België te reizen.'

'Mocht je niet mee dan?'

Eric haalde zijn schouders op. 'Ik moest op het huis passen.'

'Dat klinkt wel cru, zo oud was je toen ook niet.'

'Ik denk dat ze geen geld had om mijn overtocht te betalen. Het kon me niet schelen, ik had er toch geen goed oog op. Als ik mee was gegaan, waren we misschien nooit meer teruggekomen. Achteraf beschouwd zou dat voor ma gemakkelijker zijn geweest, met haar familie in de buurt en zo.'

'Kom', zei ze. 'Tijd om Ellis Island te bezoeken. Ook ik ben een immigrant, weet je. Net als je moeder.' Hij keek haar schamper aan, maar zei niets.

Ze dwaalden door gangen en zalen. De zwart-wit foto's bleven haar intrigeren. In de cafetaria aten ze een hotdog en dronken hete koffie. Daarna gingen ze naar buiten en zochten de naam van Erics moeder op de *Wall of Honor*, een verzameling van panelen, in een cirkel opgesteld, met de namen van de immigranten die via Ellis Island het land waren binnengekomen. Ze vonden haar naam op paneel 381. Marcos' naam stond er niet bij.

‘Veronica heeft destijds alleen betaald om mijn moeders naam op de muur te zetten’, zei Eric, alsof hij er zelf niets mee te maken had.

‘Misschien kan jij nu voor Marcos betalen.’

‘Ja, misschien doe ik dat wel, ja, dat is een goed idee.’

Eric vertelde nooit veel over zijn familie, maar uit het weinige dat ze te horen kreeg had Elise al begrepen dat zijn jeugd niet eenvoudig was geweest. Ze had nog vele vragen, maar iets in Erics ogen zei haar dat het genoeg was.

Eric

Ik was opgelucht toen het weekend voorbij was. Die trip naar Ellis Island had zoveel herinneringen naar boven gebracht, dingen die ik liever wilde vergeten. Elise maakt me zenuwachtig met al haar vragen over vroeger. Mijn moeder is dood en begraven, heeft eindelijk rust. Ik wil niet meer denken aan vroeger, dat is allemaal te verdomd pijnlijk. Maar toen we 's avonds weer thuis waren, begon Elise weer over mijn vader. Bijna kregen we opnieuw ruzie, maar na een paar biertjes gaf ik toe.

‘Je wilt een verhaal over mijn vader, je krijgt een verhaal over mijn vader. Een van mijn eerste jeugdherinneringen, zo goed?’

Elise knikte aarzelend en ik knikte grimmig terug, trok nog een biertje open.

‘Ik ben vijf en we zitten aan tafel: ma, Marcos en ikzelf. Veronica is twee en speelt met een lappenpop bij ma's stoel. Op een bord in het midden van de tafel liggen verse tortilla's te dampen. Ma schept pintobonen op.

‘Met je vork eten, Eric’, zegt ze. ‘Jij ook, Marcos.’

Marcos, die met zijn mond de bonen van zijn bord slurpt, kijkt op. Dat heeft hij van *grandma*, ma ergert zich dood aan haar tafelmanieren. Ma sprak zo veel mogelijk Nederlands tegen mij en Marcos, omdat ze in die tijd nog de illusie had dat we haar familie in België zouden bezoeken. Met Veronica, de jongste, deed ze die moeite niet meer. Een auto stopt bij het huis. Zo klein als ik ben, hoor ik dat het de Chevy is.

‘*Daddy* is daar’, zeg ik.

‘Eet je bonen op. En niet spelen met die tortilla. Stop hem netjes in je mond.’

Zware stappen op de houten treden van het voorportaal. Een bons. Dan nog een.

‘*Hijo de su chingada madre.*’

Pa vloekt. Hij spreekt raar, als met een mond vol bonen. Ik kijk ma met grote ogen aan.

“Eet verder, *sweetie*”, zegt ze.

Veronica begint te huilen, laat haar pop vallen en trekt zich op aan ma’s benen. De deur vliegt open. Daar staat mijn vader, als een toren in het deurgat. Zijn zwarte haar ligt slap over zijn voorhoofd, tot net boven zijn donkere ogen. Zijn shirt hangt uit zijn broek.

“Ik heb honger, wat eten we vandaag?”

Ma prikt met haar vork in haar bord. Met haar linkerarm klemt ze Veronica, die tegen haar dij leunt, dicht tegen zich aan.

“Pintobonen en tortilla’s, net als gisteren”, zegt ze.

“Pintobonen, pintobonen, kan je niet wat anders koken, mens?”

“Ik kan geen vlees kopen zonder geld, Pepe.”

“Geld. Is dat alles waar jij over kunt spreken? Geld? Hier is geld.”

Hij graait in zijn broekzak en gooit een paar *nickels* en *quarters* op tafel. Ze rollen alle kanten op en vallen rinkelend naar beneden. Ik kijk ernaar, verroer me niet.

“Bonen, bonen en nog eens bonen. Al heel mijn leven vreet ik bonen. Ik wil geen bonen.”

Met zijn vuist geeft hij een dreun tegen de deur, draait zich om en tuimelt naar buiten tegen de balustrade.

“*Ai pendejo, chingada madre!*”

Ik kijk naar ma. Als Marcos zoiets zegt dan wordt ze kwaad. Dat zijn slechte woorden. Maar nu zegt ze niets. Ze schuift de bonen van de ene kant van haar bord naar de andere. Gebonk op de houten trap. Het portier van de auto klapt dicht. De motor slaagt aan en weer af, dan weer aan.

“Eet verder”, zegt ma. Ze bukt zich, tilt Veronica op haar schoot, houdt haar dicht tegen zich aan en maakt sussende geluidjes. Ik breng de vork waarop de bonen balanceren naar mijn mond, maar ze rollen eraf en vallen op mijn broek. Het hele huis davert. Ma verliest haar evenwicht en grijpt de rand van de tafel. Marcos zet net zijn glas aan

zijn mond. Het water loopt langs zijn kin naar beneden en maakt zijn hemd en broek nat.

“Mama, mama, wat is dat!” roep ik bang. Ik spring op en ren naar het raam. Ma, met Veronica op de arm, en Marcos komen naast me staan.

“Het is *daddy*”, zegt Marcos.

Pa zit achter het stuur van de groene Chevy en rijdt achteruit. De banden gieren, fonteinenvan zand stuiven alle kanten op. Rijdt hij nu al weer weg?

“Mama, kijk”, wijs ik.

Pa rijdt met volle kracht vooruit en ramt de paal van het portaal.

“Pepe! Stop!”

“Vreet zelf je bonen op, jij en je zonen!” en *wham*, hij rijdt weer op de veranda in. Het hele huis kraakt.

“Het huis valt opzij!” roep ik. Ik doe het in mijn broek van schrik.

“Marcos, ga je grootvader halen”, zegt ma.

Marcos schuift het raam open, wurmt zich naar buiten en rent de straat op. Pa tiert en beukt op het huis in. Ma schreeuwt en Veronica huult. Ik sta bij het raam en kijk hoe mijn pa het huis vernielt, niemand let op mij.

Dan komt grootvader aangereden in zijn donkerbruine Dodge truck. Nog voor die helemaal stilstaat, springt hij eruit, loopt naar de Chevy, rukt aan het portier en sleurt pa uit de auto. “Ben je nu helemaal gek geworden, Pepe?”

Mijn broek is nat en ik huil van angst. Grootvader neemt ons mee naar huis en die nacht slapen we allemaal in hetzelfde bed. Ma, Veronica, Marcos en ik. In mijn droom voel ik het huis nog steeds schudden, alsof het een kaartenhuisje is, een huisje van tortilla's. Pa slaapt zijn roes uit op de hellende veranda en de dag daarna knapt hij samen met grootvader het huis weer op, voor zover dat mogelijk is. ‘Zo, dat is een verhaal’, besloot ik.

Elise keek me met grote ogen aan. ‘Wat gebeurde er toen?’ ‘Niet zo lang daarna kwam pa helemaal niet meer thuis. Op een dag

ging hij weg en kwam niet meer terug. Ik weet niet of dat het begin of het eind van onze ellende was.'

Er was een nieuwe tederheid tussen Eric en Elise die alles verzachtte. Erics verhaal had haar geschokt. Hoe beschermd was zij niet opgegroeid in vergelijking met hem. Ze voelde zoveel liefde voor hem, daar moest ze zorgzaam mee omgaan.

Eric deed zijn best om zijn eigen rotzooi op te ruimen en Elise ging de strijd aan tegen haar zwartgallige gemoedstoestand. Ze voelde zich als een baby die pas leerde lopen. Ze zette enkele stappen, kraaide victorie en viel dan hard tegen de grond. Kleine pasjes op haar pad aan de andere kant van de wereld. Niemand die er acht op sloeg, behalve zichzelf. Stilaan begon dit land met zijn vreemde regels en gewoonten meer vertrouwd te voelen. Ze kreeg meer grip op haar dagen, ze voelden niet meer als een oeverloze brei. Ze ontfermde zich over enkele zwerfkatten die in de buurt ronddoelden, voelde enige verwantschap.

Het einde van de werkzaamheden kwam in zicht en Eric had het nog steeds razend druk. Elise was dikwijls alleen van halfzes 's morgens tot halveven 's avonds. Zelfs op zaterdagmorgen moest hij nog vaak enkele uren naar de werf. Wanneer hij zijn wagen niet zelf nodig had, nam ze de gewoonte aan 's morgens met Eric op te staan en hem naar het werk te voeren. Het maakte haar dag langer, maar het grote voordeel was dat ze dan de Toyota truck voor zichzelf had, wat haar een nieuwe vrijheid gaf. De meeste verkeersregels had ze nu wel onder de knie, maar Eric kreunde nog steeds als ze haar rijgedrag bespraken.

‘Toen ik gisteren naar huis reed, kwam er een schoolbus uit de tegenovergestelde richting en stopte midden op straat, er floepten oranje en rode lichten aan. De chauffeur keek me kwaad aan toen ik hem voorbijreed. Had ik moeten stoppen?’

‘*Oh my God!* Natuurlijk had je moeten stoppen! Wanneer de oranje en rode lichten van de schoolbus knipperen, moet je altijd stoppen, het

betekent dat er kinderen zullen uitstappen! Heeft de chauffeur onze nummerplaat genoteerd?’

‘Don’t think so...’

‘Ik hoop het maar, het is een van de zwaarste overtredingen, ze kunnen je rijbewijs inhouden.’

Zo leerde ze, met vallen en opstaan, elke dag wat bij. Ze deed haar best, maar het was niet makkelijk. Bovendien bleef die enorme vermoeidheid haar parten spelen, alsof er vanbinnen iets aan haar vrat en haar stukje bij beetje opslokte.

Elise zat al de hele voormiddag te rekenen en te cijferen. Haar financiën bezorgden haar hoofdpijn. Ze had net genoeg geld om de kosten thuis te betalen en Eric betaalde alles voor het huishouden hier, maar voor zichzelf bleef er bitter weinig over. Een boek kopen, een nieuwe trui, het was altijd wikken en wegen.

De telefoon rinkelde.

‘Zullen we samen gaan lunchen bij Jonathan’s?’ vroeg Eric. ‘Ik kom je ophalen.’

Eric ging tekeer over het werk. ‘Die mannen doen nooit wat ik zeg, ze weten het altijd beter! Daardoor lopen we weer achter op schema. Normaal gezien zouden we moeten beginnen met het installeren van de dakramen, maar het zal nog zeker een week duren voor het zover is...’

Hij keek haar aan. ‘Alles goed met jou? Je bent zo stil.’
‘Ach, ik bekeek deze morgen mijn financiën, het is een regelrechte ramp.’

‘Wat bedoel je? Je hebt toch een inkomen van je loopbaanonderbreking?’

‘Dat is net genoeg voor de algemene onkosten, Eric. Zelf kan ik me niets permitteren en dat is frustrerend.’

‘Dan spring ik toch bij? Ik verdien geld met hopen en heb geen tijd om het uit te geven.’

‘Ik vind het geen fijn gevoel om van jou afhankelijk te zijn. Ik ben het gewend om zelf mijn geld te verdienen. Ik heb geen zin om je toestemming te vragen telkens ik iets voor mezelf wil kopen.’

‘*Damn it*, Elise, je denkt te veel na. Je hebt voor mij alles achtergelaten, denk je nu echt dat ik je daar alleen voor ga laten opdraaien? Ik snap best dat het moeilijk is om geld te vragen, daar heb ik gewoonweg niet bij stilgestaan.’

Hij haalde zijn portefeuille tevoorschijn, haalde er zijn bankkaart uit en gaf die aan Elise.

‘Vanaf nu betaal jij, dat is voor mij nog zo makkelijk.’

Zijn gebaar was genereus, maar Elise voelde zich opgelaten, de kaart bleef tussen hen op tafel liggen. Plots begon ze te huilen, ze wist niet wat haar overkwam. In een mum van tijd kwam Eric naast haar zitten, sloeg zijn arm om haar heen.

‘You’re my sweetheart, Elise. I love you so much.’

Ze glimlachte door haar tranen heen. ‘Je bent een lieve man, Eric.’

‘Yes, I am and now let’s eat!’

Ze merkte tot haar verbazing dat ze soms in het Engels dacht, dat het Nederlands dat ze schreef en sprak doorspekt raakte met Engelse woorden. Langzaamaan ontdekte ze de wereld om zich heen en herwon ze haar zelfvertrouwen.

‘Schandalig’, schreef ze naar Sien. ‘Dankzij Erics truck en bankkaart gaat de wereld voor me open.’

Boodschappen doen was altijd een avontuur. In Jamesburg was enkel een bakker, de rest van de boodschappen moest je in een warenhuis doen, langs het park de heuvel op naar de Stop & Shop in Monroe Township. Je werd behoorlijk verwend in de Stop & Shop, niemand hoefde zijn inkopen zelf in zakken te steken, daarvoor waren mongooltjes ingehuurd. Mensen met het Downsyndroom, verbeterde Elise zichzelf, maar het was wel wat vreemd. Ze stonden aan elke kassa en glimlachten je toe. Ze namen het niet zo nauw, kwakten alles in plastic tassen, of ze de appels en peren nu blutsten of niet. Elise zou eigenlijk liever haar boodschappen zelf inpakken, maar dat durfde ze niet.

Naast de Stop & Shop was een *drugstore*, waar ze Coors bier kocht voor Eric en wijn voor zichzelf. Rekeningen voor gas, elektriciteit, water en kabel betaalde ze wat verder bij Irene, een winkeltje uitgebaat door twee oudere Indische mannen, waar je ook kranten, tijdschriften, loterijbiljetten, sigaretten, snoep en *coffee to go* kon kopen. Elise had altijd een giechelig gevoel als ze door de mannen bediend werd en ze nam zich voor om ooit de achtergrond van de naam ‘Irene’ te achterhalen.

Alle betalingsbewijzen hield ze zorgvuldig bij in een lichtblauwe accordeonmap, maar Eric keek er nooit naar.

Meestal kookte ze zelf, maar soms gingen ze bij Jonathan’s eten. Ze begon gewend te raken aan het restaurantgebeuren in de States, al

werd ze in het begin nog wel overdonderd door de vele vragen die ze moest beantwoorden bij het bestellen.

Hoe ze haar eieren wou? *Sunny side up, scrambled, pan scrambled, over easy, over medium, over well, poached...? White or wheat toast?*

Welke dressing koos ze bij haar slaatje? *Blue cheese, Italian, honey mustard, Ranch, French, vinegar and oil* en wou ze *Caesar* of *house salad*? Wenste ze haar vis *battered* of *broiled, grilled* of *blackened*?

Wou ze een *baked potato* met alles erop en eraan?

'Pardon?'

'Of je er zure room en pijpajuin op wil hebben', vertaalde Eric. Elises hoofd tolde, ze begreep niets van het menu. Wat waren *links* en *patties* en wat was het verschil? Waren *curly fries* letterlijk wat ze betekenden en wat waren *hash browns*?

Waar ze ook moeilijk aan kon wennen, was het tempo waarop gegeten en gedronken werd. Je zat amper neer of de *waiter* of *waitress* kwam al vragen wat je wou drinken, duwde het menu in je handen en dreunde de *specials of the day* op. Soms kwamen ze er even gezellig bij zitten en stelden zich voor: *Please, let me know when you need something, I am your servant today.*

Bijna onmiddellijk na de bestelling werd de sla gebracht, nauwelijks vijf minuten nadien de rest van de maaltijd. Van zodra je klaar was met eten werd je bord weggehaald.

'Do you need anything else? No?'

Prompt kreeg je de rekening, waarna je verondersteld werd het restaurant te verlaten om plaats te ruimen voor de volgende. Ze miste het gezellige Belgische tafelen, het voor- en natafelen, maar dat durfde ze niet zeggen.